

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 12 września 2017 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. przeciwko P. K. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w O. o zapłatę oddalił powództwo w całości. (wyrok, k. 74)

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zarzucając mu naruszenie:

1. prawa materialnego, tj.

a) art. 3 oraz art. 6 kodeksu cywilnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się w przyjęciu iż powód nie wykazał zasadności podnoszonych przez siebie roszczeń, pomimo, iż pozwana nie kwestionowała okoliczności faktycznych prezentowanych przez stronę powodową – brak aktywności stron w procesie wskazuje zaś na domniemanie bezsporności faktów objętych oświadczeniami powoda;

b) art. 60 k.c., art. 61 k.c. oraz art. 66 § 1 i 2 kodeksu cywilnego, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w przyjęciu, iż pomiędzy stronami nie doszło do złożenia oświadczeń woli mających na celu zawarcie umowy, której przedmiotem było nie tylko ujawnienie informacji gospodarczej, lecz również inne usługi świadczone przez (...), pomimo że strony wymieniły się oświadczeniami woli w formie elektronicznej, które doszły do każdej ze stron w taki sposób, że mogły zapoznać się z ich treścią, tj. poprzez wysłanie przez powoda pozwanej wzoru umowy wraz z instrukcją akceptacji oferty oraz odesłanie przez pozwaną oświadczenia woli w postaci wiadomości mailowej o treści „potwierdzam”, co w konsekwencji doprowadziło do zaakceptowania jego oferty obejmującej elementy istotne umowy oraz zawarcia pomiędzy stronami umowy o świadczenie usług;

c) art. 734 k.c. w zw. z art. 735 k.c. i art. 750 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, co wyraża się w braku przyznania powodowi wynagrodzenia, pomimo, iż w skutecznie zawartej w trybie ofertowym umowie o świadczenie usług jasno określono terminy zapłaty należności, natomiast pozwana nie zgłaszała powodowi jakichkolwiek nieprawidłowości, czy też braku dostępu do systemu, powód zaś spełnił świadczenie w sposób prawidłowy, skuteczność wzmiankowanych wyżej zapisów wynika nadto z konsensualnego charakteru umowy stron;

2. prawa procesowego, tj. art. 230 kodeksu postępowania cywilnego poprzez jego niezastosowanie, pomimo iż pozwana w ogóle nie podjęła aktywności procesowej, która wskazywać mogłaby na to, że nie uznaje roszczenia powoda, w tym nie wniosła oddalenie powództwa;

3. art. 233 kodeksu postępowania cywilnego poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i przyjęcie iż materiał dowodowy wskazuje na to, że powód nie wykazał faktu związania przez strony stosunkiem zobowiązaniowym pomimo, iż na tą okoliczność powód przedstawił dowód w postaci:

a) wydruku wiadomości mailowej z 2 kwietnia 2015 r. wraz z załącznikami - stanowiącej wiążącą, skuteczną i pełną ofertę podjęcia współpracy, w której jasno wskazano nadto, iż „odpowieź na niniejszego maila o treści „Potwierdzam”, co umożliwi zarejestrowanie umowy w systemie (...) S.A.;

b) wydruku wiadomości mailowej z 3 kwietnia 2015 r. – stanowiącej akceptację oferty przedstawionej stronie pozwanej – poprzez odesłanie oświadczenia o treści „Potwierdzam”, zgodnie z przedstawioną przez powoda instrukcją;

oba te dowody mieszczą się w otwartym katalogu dowodów określonym przepisami kodeksu postępowania cywilnego, zaś ich wiarygodność nie została w żaden sposób zakwestionowana przez stronę przeciwną w toku procesu – ich pominięcie na etapie wyrokowania stanowi o pełnej dowolności dokonanej oceny materiału dowodowego ze strony Sądu meriti;

4. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 339 § 2 kodeksu postępowania cywilnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się w braku przyjęcia przez Sąd za prawdziwych twierdzeń powoda, pomimo iż w świetle materiału dowodowego oraz postawy pozwanej nie budzą one jakichkolwiek wątpliwości, ani też nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W oparciu o powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w

całości poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 1.247,82 zł wraz z kosztami postępowania za I instancję, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. (apelacja, k. 89-99)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy podkreślić, iż sprawa niniejsza toczyła się w postępowaniu uproszczonym, a zatem w myśl art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć tylko na wymienionym w pkt 1 zarzucie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie i wymienionym w pkt 2 zarzucie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

Sąd Okręgowy akceptuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, jednakże zauważa ich fragmentaryczność. Pełny stan faktyczny sprawy powinien uwzględniać także treść Ogólnych Warunków Współpracy (OWW) stanowiących część uzgodnień w ramach umowy (...), z której powód wywodzi swoje roszczenie (k. 28-30) oraz treść wiadomości mailowej powoda z dnia 2 kwietnia 2015 r. zatytułowanej „Formularz dotyczący współpracy z (...) SA” zawierającej istotne ustalenia umowy (k. 26).

W rzeczony korespondencji powód wyraźnie wskazał, że „przekazywanie informacji gospodarczych oraz weryfikowanie konsumentów w (...) jest możliwe po zawarciu umowy na piśmie pod rygorem nieważności. Tym samym, do czasu przesłania do siedziby powoda dwóch egzemplarzy załączonego dokumentu, na podstawie umowy zawartej telefonicznie pozwany będzie mógł korzystać ze wszystkich usług powoda, za wyjątkiem przekazywania informacji gospodarczych oraz sprawdzania informacji o konsumentach”. (korespondencja, k. 26)

Ze wzmiankowanych OWW wynika zaś, że „umowa wchodzi w życie z dniem rejestracji w systemie (...). Klient zobowiązany jest do dostarczenia oryginału Umowy na adres siedziby (...). W przypadku przesłania przez Klienta umowy w formie elektronicznej (skan) lub za pośrednictwem faksu, (...) dopuszcza możliwość rejestracji umowy z ograniczonym zakresem usług – Klient nie będzie miał możliwości dopisywania informacji o dłużnikach oraz możliwości skorzystania z usługi (...)”. (punkt 1 OWW, k. 29)

Sąd Rejonowy pominął w ustaleniach powyższy fragment maila powoda z dnia 2 kwietnia 2015 r. oraz punkt 1 OWW, a stanowiły one podstawę do rozstrzygnięcia, czy przedmiotowa umowa między stronami została skutecznie zawarta.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 1015 ze zm.) umowę o udostępnianie informacji gospodarczych sporządza się na piśmie, pod rygorem nieważności. Powołany przepis posługuje się co prawda pojęciem „sporządzenia” umowy, a nie „zawarcia” umowy, jednak dokonywanie jakiegokolwiek rozróżnienia na gruncie tego przepisu pomiędzy zawarciem umowy, a jej sporządzeniem byłoby nieuprawnione (T. Ostrowski Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Komentarz. Warszawa 2012, nb 5 do art. 12, SIP Legalis). Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że – w przypadku braku umowy na piśmie pomiędzy wierzycielem i biurem – przekazanie informacji gospodarczych obarczone byłoby nieważnością z mocy

samego prawa i stanowiłoby podstawę do roszczeń cywilnoprawnych osób, których dane przekazano (A. M. Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Komentarz, LEX, 2011, teza 2 do art. 12).

W myśl art. 78 § 1 k.c. do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli; do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczeń woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany. Niezachowanie formy pisemnej zastrzeżonej ad solemnitatem pociąga za sobą nieważność umowy z mocy samego prawa (art. 73 § 1 k.c.).

Tymczasem, apelujący stał na stanowisku, że do zawarcia umowy doszło w wyniku akceptacji przez pozwanego złożonej mu elektronicznie (w drodze wspomnianego maila) przez powoda oferty zawarcia umowy. Akceptacja, o której mowa nastąpiła poprzez odesłanie powodowi wiadomości mailowej o treści „potwierdzam”. Brak jest podstaw w materiale dowodowym sprawy do przyjęcia, że pozwany odesłał powodowi podpisany oryginał umowy, skan umowy lub umowę za pośrednictwem faksu (wymóg zawarty w przytoczonym wyżej punkcie 1 OWW).

Sąd Okręgowy przyjął zatem, że wobec nieodesłania przez pozwanego powodowi podpisanego egzemplarza umowy (...) wraz z aneksem z dnia 2.04.2015 r., strony nie zawarły umowy o udostępnianie informacji gospodarczych w rozumieniu art. 12 ust. 1 powołanej wyżej ustawy.

Jednocześnie, nie można przyjąć, że strony zawarły inną umowę, tj. w ograniczonym zakresie w formie elektronicznej. Wprawdzie pocztę elektroniczną, podobnie jak telefon, należy w tym kontekście uznać za środek porozumiewania się na odległość, który może być wykorzystany dla uzgodnienia treści łączącej strony umowy. Skuteczność umowy zawartej pomiędzy stronami w drodze wymiany korespondencji elektronicznej nie budzi wątpliwości Sadu Okręgowego. Zgodnie bowiem z art. 60 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej.

Strona powodowa miałaby rację, że do zawarcia umowy w ograniczonym zakresie może dojść w każdej formie, gdyby wcześniej sama nie ograniczyła takiej możliwości poprzez sformułowanie punktu 1 OWW. Z zapisu tego postanowienia umownego wynika jednoznacznie, że do zawarcia umowy w ograniczonym zakresie mogło dojść tylko w przypadku odesłania powodowi skanu umowy w formie elektronicznej, albo poprzez podpisanie formularza umowy i przesłanie jej faksem. W każdym przypadku pozwany musiał objąć swoją świadomością wszystkie postanowienia umowne i złożyć swój podpis pod umową, aby następnie przesłać powodowi skan lub faks takiego dokumentu. Dopiero wtedy, gdyby oryginał podpisanego egzemplarza umowy nie został doręczony powodowi, mógłby on w sposób uprawniony zarejestrować umowę w ograniczonym zakresie – bez możliwości dopisywania przez klienta informacji o dłużnikach oraz bez możliwości sprawdzania informacji o zobowiązaniach konsumentów. Warunku tego nie spełniało natomiast wysłanie przez pozwanego maila do strony powodowej o treści „potwierdzam”. Tym bardziej, że mail ten został wysłany przez pozwanego w odpowiedzi na mail powoda, w którym ten odwołał się do postanowień Ogólnych Warunków Współpracy. Pozwany mógł więc potwierdzić zawarcie umowy tylko podpisując przesłany formularz umowy i odsyłając go powodowi faksem lub elektronicznie w formie skanu.

Owszem, pozwany mógł zawrzeć umowę w ograniczonym zakresie poprzez wysłanie maila o treści „potwierdzam”, ale musiałby zostać przez powoda poinformowany, że ma miejsce odstępstwo od dyspozycji pkt 1 OWW oraz zaakceptować to odstępstwo.

Należy pamiętać, że pozwanemu w przedmiotowej sprawie przysługiwał przymiot konsumenta. Zgodnie z treścią art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Ponieważ pozwany w zakresie swojej działalności gospodarczej bezpośrednio nie zajmuje się gromadzeniem i przetwarzaniem informacji o dłużnikach, w kontaktach z powodem musiał być traktowany jako konsument, a w związku z tym musiał korzystać z dodatkowej ochrony. Skoro

więc powód powołuje się wobec pozwanego na zredagowany przez siebie wzorzec umowy, w znaczeniu art. 385 k.c., to powinien ściśle przestrzegać jego postanowień szczególnie, gdy wzorzec ten został pozwanemu doręczony.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do przyjęcia, że doszło do skutecznego zawarcia umowy z pozwanym i że zachodzą podstawy do obciążenia pozwanego wynikającymi z umowy opłatami. Zdaniem Sądu drugiej instancji powód nie miał podstaw do nałożenia na pozwanego opłaty za abonament skoro nie doszło nawet do jej zawarcia z ograniczonym zakresem usług „po jej przesłaniu przez pozwanego w formie elektronicznej (skan) lub za pośrednictwem faksu” (ust. 1 OWW).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.